

Hurkowska B.: 1980. Analiza fizyczna,
chemiczna wody z odwiertu JG-2 w Jaworze,
Balneoprojekt, Warszawa, ss. 3

W kształtowaniu pogody decydujące znaczenie ma ruch mas powietrza wyznaczany rożną wiatrów, wiatry południowe o charakterze podzwrotnikowym mapływające przez Bramę Morawską oraz zachodnie, o charakterze atlantyckim, docierające z Niziny Śląskiej. Są to wiatry ciepłe łagodzące oddziaływanie chłodnych mas powietrza spływających z gór. Mamy tutaj topoklimat obszarów o zalesionych zboczach z ekspozycją NE, N, NW, gdzie obserwuje się stosunkowo niskie wartości promieniowania słonecznego i długie utrzymywanie się pokrywy śnieżnej (Kozłowska-Szczęśna 1983).

Mikroklimat lokalny Jaworza jest korzystniejszy dla letnich form rekreacji, czemu sprzyja korzystne kształtowanie się warunków termicznych i pogodowych, ukształtowanych pod znacznym wpływem rzeźby terenu i lasów reglaowych na zboczach.

Najświeższe wyniki badań dotyczące pokładów wód mineralnych w Jaworzu pochodzą z 6.07.1980 roku. Na wniosek dyrekcji Beskidzkiego Zespołu Leczniczo-Rehabilitacyjnego (BZL-R) w Jaworzu analizy fizyczno-chemicznej wody dokonało Laboratorium Balneochemiczne i Mikrobiologiczne Biura Projektów Obsług Technicznych Branży Uzdrawiskowej "Balnoprojekt" w Warszawie. W tym celu dokonano odwiertów "Jaworze JG-1" i "Jaworze JG-2". Ze względów ekonomicznych szczegółowej analizie poddano tylko wody z odwiertu "Jaworze JG-2". Z odwiertu o głębokości 1650 m pobrano próbę z głębokości 180 m z I depresji. Oto wyniki:

A. Analiza cech fizycznych:

woda mętna, na dnie butelki osad barwy rdzawej, smak słony, zapach smarów, odczyn lekko kwasny (pH 5,6);

B. Analiza szczegółowa składu chemicznego:

Stwierdzony skład chemiczny 1 dm³ wody z łyżki w czasie pierwszej depresji przedstawiono w tabeli 4.

Wodę z odwiertu "Jaworze JG-1" pobraną z końca III depresji poddano analizie i wydano orzeczenie, wg którego woda ta zawiera 106,1 g/dm³ składników stałych. Wśród anionów przeważa jon chlorkowy Cl⁻ = 99,58 % miliwali, a wśród kationów przeważa jon sodowy Na⁺ = 66,63 % miliwali, jon wapniowy Ca²⁺ = 21,52 % miliwali. Ponadto woda zawiera 313,02 mg/dm³ bromków, 13,61 mg/dm³ jodków, 39,16 mg/dm³ żelaza, 3,8 mg/dm³ manganu oraz 34,86 mg/dm³ kwasu metaborowego. Temperatura wody wynosi 23°C. Na tej podstawie w/w wodę należy scharakteryzować jako 10,61 % wodę hipotermalną chlorkowo-sodowo-wapniową, bromkową, jodkową, żelazistą, manganową, borową.

W celu przystąpienia do ewentualnej eksploatacji należało jeszcze stwierdzić możliwość wykorzystania wód w lecznictwie. W tym celu BZL-R przesłał zebraną do tej pory dokumentację hydrogeologiczną do Zakładu Balneochemii Instytutu Balneoklimatycznego, który w oparciu o nią i własne wyniki badań z odwiertów "JG-1" i "JG-2" stwierdził, że ujęte w w/w otworach wody należą do wód mineralnych (solanek) chlorkowo-sodowo-wapniowych, bromkowych, jodkowych, żelazistych, manganowych, borowych, hipotermalnych. Ten typ wód może być wykorzystany w lecznictwie po uprzednim

rozcieńczeniu do stężenia 1,5 względnie 3% w zależności od sposobu zastosowania (kąpiel, inhalacja, płukania, okłady). Wymaga to zabezpieczenia przy planowaniu zabiegów kąpielowych (zwłaszcza wannowych) odpowiedniej ilości wody gospodarczej, jak również rozwiązania problemu odprowadzenia wód pozabiegowych z uwagi na ochronę środowiska naturalnego. Zgodnie z sugestią Zakładu Balneochemii Instytutu Balneoklimatycznego dokumentację przesłano do Centralnego Urzędu Geologii w Warszawie w celu udokumentowania zasobów co najmniej w kategorii B. Prezes Centralnego Urzędu Geologii na podstawie ustawy z dnia 16.11.1960 r. o prawie geologicznym i zarządzenia Prezesa Centralnego Urzędu Geologii z 5 maja 1969 r. w sprawie zasad i sposobu ustalania oraz trybu zatwierdzania zasobów wód podziemnych, podjął decyzję zatwierdzającą dokumentację geologiczną zawierającą ustalenie mineralnych wód podziemnych dla celów leczniczych w rejonie Jaworza w ilości:

Kategoria	Symbol odwiertu	Typ wody i temp.	Zasoby eksploatacyjne m ³ /h depresja w m i m npm
"B"	Jaworze JG-1	10,8 ‰ Cl-Na-Ca Br, J, Fe, Mn T=23°C	0,9 m ³ /h 375 m = 4m npm
"C"	Jaworze JG-2	14,6 ‰ Cl-Na-Ca Br, J, Fe, Mn T=24-32°C	11 m ³ /h przy zwierciadle dynamicznym nie większym niż 400m

w tym:

"B"	Jaworze JG-1	10,8 % Cl-Na-Ca	4,0 m ³ /h
		Br, J, Fe, Mn	1 m = 180 m npm
		T=23°C	

Decyzja Prezesa uprawnia do podjęcia działalności gospodarczej związanej z eksploatacją wód podziemnych. W maju 1987 r. na podstawie zarządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej utworzono obszar górniczy o nazwie "Jaworze". Obszar dla złoża wód leczniczych obejmuje powierzchnię 33946187 m² (3,4 ha). Granicę obszaru wyznaczają punkty załamania od 1 do 9 oznaczone na mapie obszaru górniczego. Zgodnie z zarządzeniem obszar górniczy został przekazany w użytkowanie Beskidzkiemu Zespołowi Leczniczo-Rehabilitacyjnemu w Jaworzu.

Do dnia dzisiejszego nie podjęto eksploatacji wód mineralnych-solanek w Jaworzu. Według dyrektora BZL-R, dra Hostyńskiego istnieją trzy główne powody tego stanu rzeczy. Po pierwsze, eksploatacji nie podjęto ze względów ekonomicznych. W obecnej sytuacji finansowej BZL-R nie stać na zakup, montaż i uruchomienie drogich urządzeń do wydobywania wód. Po drugie, nie istnieje potrzeba wydobywania tak dużej ilości solanek, które mogłyby być wykorzystane tylko w niewielkim procencie w lecznictwie stosowanym w BZL-R. Po trzecie, ze względów ekologicznych. Duże zasolenie wód uniemożliwia ich odprowadzenie po zabiegach drogą kanalizacyjną, gdyż doprowadziłoby to do degradacji okolicznego środowiska naturalnego. Aby do tego nie dopuścić należałoby wykorzystane solanki wtłoczyć ponownie na poziom,

z którego były wcześniej wydobyte. To wiąże się z montażem
równie kosztownych, jak do wydobycia, urządzeń. Powyższe
informacje uzyskałem na drodze wywiadu z dyr. BZL-R dr
Hostyńskim i udostępnionej przez dyrekcję dokumentacji.